

HE 58/2014 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Viennin edistämiseksi ja vienninrahoitusjärjestelmän kilpailukykyisen toiminnan turvaamiseksi esityksessä ehdotetaan korotettavaksi Suomen Vientiluotto Oy:n vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaluutta ja Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden enimmäisvaluutta. Samalla ehdotetaan korotettavaksi valtioneuvoston Finnvera Oyj:lle myöntämien takausten enimmäismäärää. Tarkoituksena on edistää suomalaisten pääomatavaravientiä harjoittavien yritysten viennin rahoituksen kilpailukykyä ja siten parantaa niiden mahdollisuuksia saada vientihankkeita.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annettua lakia siten, että vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaluutta Suomen Vientiluotto Oy:lle ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä kolmesta miljardista eurosta seitsemään miljardiin euroon. Lisäksi ehdotetaan korotettavaksi korontasausvaluutta viidestä miljardista eurosta seitsemään miljardiin euroon.

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että yhtiöllä saa olla valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainohjelmia euromääräiseltä vasta-arvoltaan enintään yhdeksän miljardia euroa. Enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi neljällä miljardilla eurolla, koska Finnvera Oyj:n vienninrahoitukseen kohdistuva varainhankinta perustuu valtion antamaan takaukseen.

Valtion vientitakuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyiden yhteenlaskettua vastuuta ehdotetaan nostettavaksi 12,5 miljardista eurosta 17 miljardiin euroon.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi enimmäispääomamäärän laskemistapaa siten, että siinä otetaan nykyistä paremmin huomioon vienti- ja alusluottoja koskevien rahoitustarjousten suuri toteutumistodennäköisyys. Lisäksi ehdotetaan tarkistettavaksi sopimusvaluutan euromääräisen vasta-arvon laskentaa.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan viimeistään kesäkuussa 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	4
2.1 Lainsäädäntö	4
2.2 Käytäntö	6
2.3 Kansainvälinen vertailu	7
2.4 Nykytilan arviointi	9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	11
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	12
4.1 Taloudelliset vaikutukset	12
4.2 Riskienhallinta ja -arviointi	15
4.3 Ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset	15
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	16
4.4.1. Yritysvaikutukset	16
4.4.2. Organisatoriset vaikutukset	17
5 ASIAN VALMISTELU	17
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	18
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	18
1.1 Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta	18
1.2 Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä	19
1.3 Laki valtion vientitakuista	20
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	20
3 VOIMAANTULO	20
LAKIEHDOTUKSET	22
1. Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta	22
2. Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n muuttamisesta	23
3. Laki valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta	24
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTIT	25
1. Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta	25
2. Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n muuttamisesta	27
3. Laki valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta	28

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vuoden 2012 alussa otettiin käyttöön uusi luottomuotoinen Finnvera Oyj:n (jäljempänä Finnvera) varainhankintaan perustuva vienti- ja alusluottojen rahoitusjärjestelmä säätämällä laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta (1543/2011) (jäljempänä vienninrahoituslaki). Vienninrahoituslain tarkoituksena on edistää Suomen taloudellista kehitystä tarjoamalla kansainvälisesti kilpailukykyistä rahoitusta vientiin ja kotimaisiin alustoimituksiin. Rahoituksen myöntää Finnveran tytäryhtiö, Suomen Vientiluotto Oy (jäljempänä Vientiluotto). Lain mukaan yhtiön toiminnassa otetaan huomioon vienti- ja alusluottoja sekä korontasausta koskevat Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja kansainväliset kilpailutekijät sekä hankkeen ympäristö- ja muut vaikutukset. Kansainvälisillä sopimuksilla tarkoitetaan erityisesti Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevaa järjestelyä (jäljempänä OECD:n vientiluottosopimus).

Euroopassa edelleen vallitseva rahoitusmarkkinakriisi vaikeuttaa rahoitusmarkkinoiden toimintaa ja heijastuu eräiden valtioiden varainhankintaan nousseina kustannuksina. Pankkeihin vallitseva tilanne heijastuu varainhankinnan hinnan nousuna. Samalla pankkien mahdollisuudet myöntää pitkää maksuaikaa edellyttäviä vienti- ja alusluottoja ovat heikentyneet.

Kiristynyt sääntely vähentää edelleen pankkien kiinnostusta vientiluottojen rahoittamiseen. Rahoituslaitoksia koskevat vuonna 2010 tehdyt Basel III -suositukset ja niihin perustuvat EU:n rahoituslaitoksia koskevat säännökset, jotka ovat tulleet voimaan vuoden 2014 alusta lukien. Uudet säännökset pankkien vakavaraisuuden lisäämiseksi ja pankkien riskien hallinnan parantamiseksi vaikeuttavat pitkäaikaisen rahoituksen saataavuutta ja nostavat sen hintaa. Myös pankkien kasvaneet tuottovaatimukset vähentävät niiden kykyä ja kiinnostusta pitkää maksuaikaa vaativien vientiluottojen rahoittamiseen.

Kiristyneen rahoitusmarkkinatilanteen ja lisääntyneen sääntelyn seurauksena yhä suurempi osa pitkäaikaisten vientiluottojen kysynnästä kohdistuu erityisesti EU:n alueella toimiviin vientiluottolaitoksiin. Heikentynyt tilanne näkyy myös Suomessa. Nykyisin yhä useammassa vientihankkeessa pyydetään Finnveran takuutarjouksen lisäksi myös Vientiluoton rahoitustarjous, jotta suomalaisella viejällä olisi tukenaan kilpailijamaiden tarjoamaa rahoitusta vastaava ostajaluottorahoitus. Suurten pääomatavarakauppojen lisäksi rahoitusta kysytään myös aikaisempaa pienempien kauppojen rahoittamiseen.

Vientiluottojen rahoituksen kysynnän lisääntyminen on johtanut siihen, että Finnveran varainhankintaan perustuville kiinteä- ja vaihtuvakorkoisille vienti- ja alusluotoille asetettu 3 000 miljoonan euron enimmäismäärä on osoittautunut liian pieneksi viennin tarpeisiin nähden.

Hallitus on päättänyt elokuussa 2013 osana rakennepoliittisia toimenpiteitä koskevaa linjausta, että yritysrahoituksen saatavuutta tulee nykyisessä taloudellisessa tilanteessa parantaa. Valtion kolmannen vuotta 2013 koskevan lisätalousarvion mukaan viennin edistämiseksi on tarkoitus lisätä merkittävästi vienti- ja alusluottojen rahoitusvaltuuksia sekä vientitakuuvaltuuksia. Tavoitteet vahvistettiin edelleen hallituksen marraskuussa 2013 antamassa rakennepoliittisessa ohjelmassa.

Esityksessä viennin rahoituksen enimmäisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 7 000 miljoonaan euroon suomalaisten vientiyritysten kilpailuedellytysten turvaamiseksi. Vienninrahoituslain korontasausvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 7 000 miljoonaan euroon, koska kiinteäkorkoiset vienti- ja alusluotot kuluttavat korontasausvaltuutta. Koska Finnveran varainhankinta perustuu valtion antamaan takaukseen, ehdotetaan samalla korotettavaksi Finnveran varainhankinnan valtiontakausvaltuutta nykyisestä 5 miljardista eurosta 9 miljardiin euroon. Samalla vientitakuista annetun lain myöntämisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 12,5 miljardista eurosta 17 miljardiin euroon. Lisäksi ehdote-

taan tehtäväksi eräitä teknisiä muutoksia pääoma-arvojen ja valuutan eurovasta-arvon laskemistapaan.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Vienninrahoituslaissa säädetään julkisesti tuettuihin vienti- ja alusluottoihin sekä korontasaukseen sovellettavista ehdoista ja periaatteista. Vienninrahoituslain 1 §:n mukaan tarkoituksena on edistää Suomen taloudellista kehitystä tarjoamalla kansainvälisesti kilpailukykyistä rahoitusta vientiin ja kotimaisiin alustoimituksiin. Rahoitettavalla viennillä tarkoitetaan laissa pääomatavaroiden, kuten koneiden, laitteiden, kokonaisten laitojen ja tehtaiden tai laivojen vientiä, joka pääsääntöisesti edellyttää pitkäaikaista, yli kahden vuoden pituista rahoitusta.

Vienninrahoituslaissa on säännökset vienti- ja alusluotoista ja korontasauksesta. Korontasaukseen kuuluvat korontasauspöytäkirjat ja Vientiluoton tekemät korontasauspäätökset. Vienninrahoituksen ehtojen sisältöön vaikuttavat keskeisesti OECD:n vientiluottosopimuksen määräykset. Vientiluottosopimus on EU:n alueella pantu täytäntöön komission delegoidulla asetuksella N:o 727/2013. Asetuksessa on otettu huomioon vientiluottosopimukseen 1 syyskuuta 2012 saakka tehdyt muutokset.

Vienninrahoituslain 3 §:n mukaan julkisesti tuetuilla vientiluotoilla tarkoitetaan Suomesta tapahtuvan viennin rahoittamiseksi OECD:n vientiluottosopimuksen määrittelemien vientiluottoehdoin myönnettyjä luottoja. OECD-ehdot tarkoittavat niitä vähimmäisehtoja, joilla rahoitusta voidaan myöntää. OECD-ehtojen tarkoituksena on aikaansaada vientiluottosopimuksessa mukana olevien OECD-maiden alueella vienti- ja alusluottojen rahoituksessa tasavertaiset kilpailuolosuhteet (level playing field). Suomelle viennistä erittäin riippuvaisena maana tasavertaisen kilpailuedellytysten aikaansaaminen rahoituksessa on tärkeää.

Vienninrahoituslailla otettiin käyttöön luottomuotoinen vienninrahoitusjärjestelmä, jossa vienti- ja alusluottoihin käytettävät varat perustuvat Finnveran varainhankintaan. Jär-

jestelmässä vienti- ja alusluotot myöntää Vientiluotto. Vientiluotto on Finnveran kokonaan omistama tytäryhtiö. Vientiluotosta säädetään Suomen Vientiluotto Oy -nimisestä yhtiöstä annetussa laissa (1136/1996).

Vientiluotto tekee myös korontasauspöytäkirjat järjestelmässä mukana olevien pankkien kanssa. Lisäksi Vientiluotto tekee vienninrahoituslain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitetut korontasauspäätökset. Vienninrahoituslain 4 §:ssä määritellään Finnveran varainhankintaan perustuvien kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten vienti- ja alusluottojen pääoma-arvon enimmäismääräksi 3 000 miljoonaa euroa.

Luottomuotoisen vienninrahoituksen tarvittavaksi luottokannaksi arvioitiin vuoden 2011 lopulla vienninrahoitusta koskevassa hallituksen esityksessä HE 115/2011 vp enintään 3,0 miljardia euroa. Vientiluoton korontasauspöytäkirjasta oli vuonna 2011 noin 1,7 miljardia euroa ja se oli ollut suurimmillaan noin 2,4 miljardia euroa. Kun siihen lisättiin vuosina 2009 — 2011 voimassa olleiden jälleenrahoitusmallin piirissä siihen mennessä rahoitetut hankkeet, joita oli noin 2,2 miljardia euroa, päädyttiin arvioon, jonka mukaan noin 3,0 miljardin enimmäismäärä oli riittävä.

Vienninrahoituslain 8 §:ssä säädetään korontasauspöytäkirjojen ja niitä vastaavien korontasauspäätösten enimmäismääräksi 5 000 miljoonaa euroa. Vientiluotto voi tehdä korontasauspöytäkirjoja luotto- ja rahoituslaitosten kanssa. Korontasauspöytäkirjojen avulla rahoituslaitokset voivat myöntää vientikaupassa luotonsaajalle OECD -vientiluottosopimuksen ehtojen mukaista kiinteäkorkoista luottoa. Kiinteällä korolla tarkoitetaan markkinaviitekorkoa, jonka määrytyminen perustuu pitkäaikaisten valtion joukkovelkakirjojen tuottoon lisättynä kiinteällä marginaalilla (jäljempänä CIRR-korko). Korontasauspäätöksellä tarkoitetaan Vientiluoton tekemää päätöstä korontasauksesta silloin, kun vientiluotto perustuu Finnveran varainhankintaan ja on luotonsaajalle OECD -vientiluottosopimuksen ehtojen mukaista kiinteäkorkoista luottoa. Korontasauspäätös tehdään aina kiinteäkorkoisiin vienti- ja alusluottoihin. Korontasauspöytäkirjojen enimmäismäärä oli myös aikaisemmin 5 000 mil-

joonaa euroa. Korontasaus sopimusten enimmäismäärää tosin nostettiin määräajaksi vuodesta 2009 vuoteen 2010 saakka 6 000 miljoonaan euroon muutettaessa vuonna 2009 julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettua lakia (1137/1996).

Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettuun lakiin lisättiin vuonna 2009 uusi 1a §, jolla otettiin käyttöön määräaikaaisesti OECD-ehtoisten vientiluottojen rahoittamiseksi vientiluottojen jälleenerahoitusmalli. Mallissa valtiokonttori hankki osana valtion varanhankintaa varat vientiluottojen jälleenerahoittamiseksi. Pankki neuvotteli lainaehdot ja vastasi lainadokumentaatiosta. Vientiluotto jälleenerahoitti pankkia, jolla oli mahdollisuus siirtää luotto taseestaan Vientiluotolle. Mallissa kiinteällä OECD:n vientiluottosopimuksen mukaisella CIRR-korolla myönnettyjä luottoja koskeva korontasaus tehtiin Vientiluoton päätöksinä. Jälleenerahoitusmalli oli voimassa vuoden 2012 lokakuuhun saakka.

Vienninrahoituslain 12 §:ssä säädetään vienti- ja alusluottojen sekä korontasauksen enimmäismäärien pääoma-arvojen laskemisesta. Säännöksen mukaan pääoma-arvolaskelmassa otetaan huomioon voimaan tulleiden luottojen ja sopimusten erääntymätön pääoma kokonaan ja tarjousten pääomasta 30 prosenttia.

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä eli Finnverasta säädetään valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) (jäljempänä yhtiölaki). Yhtiölain 1 §:n mukaan yhtiön tarkoituksena on rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Yhtiön toiminta tulee suunnata korjaamaan rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita. Yhtiö harjoittaa yhtiölain 2 §:n mukaan rahoitustoimintaa antamalla ja hallinnoimalla luottoja, takuita ja muita vastuusitoumuksia sekä hankkimalla varoja viennin rahoittamiseksi ja tekemällä pääomasijoituksia.

Vientiluoton myöntämien vienti- ja alusluottojen rahoittamista varten yhtiö hankkii rahoitusta eri rahoituslähteistä, joten yhtiön toiminta vastaa tässä mielessä pankkien toimintaa. Yhtiö ei ole kuitenkaan rahoituslaitos, koska se ei voi ottaa vastaan talletuksia.

Yhtiön rahoitusmarkkinoilta hankkima rahoitus perustuu valtion takaukseen. Yhtiölain 8 a §:n mukaan yhtiöllä saa olla samanaikaisesti valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä vasta-arvoltaan enintään 5,0 miljardia euroa. Sen lisäksi yhtiöllä saa olla valtioneutraalissa piirissä ottamiensa lainojen pääomalle laskettavia korkoja ja riskien suojaamiseksi tarpeellinen määrä lainoihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia ja muita vastaavia suojausjärjestelyjä. Koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksista aiheutuva vastuu voisi olla arviolta 0—30 prosenttia suojattavien lainojen pääomasta. Valtion takausvastuun piirissä ovat myös lainojen korot ja muut ehdot.

Samalla, kun vienninrahoituslakiin otettiin säännös Finnveran varainhankintaan perustuvien kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten vienti- ja alusluottojen 3 000 miljoonan euron pääoma-arvon enimmäismäärästä, nostettiin yhtiölain mukaista valtion takausvaltuutta aikaisemmasta 3,1 miljardista 5,0 miljardiin euroon. Samassa yhteydessä yhtiölakia muutettiin lisäksi niin, että Finnveralla on mahdollisuus laskea liikkeelle lainaohjelmia, joihin valtion takaus voidaan myös kohdistaa.

Yhtiön toiminnasta säädetään yhtiötä koskevan yleislain lisäksi useissa erityislaeissa. Yhtiön laina-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta säädetään valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta annetussa laissa (445/1998). Yhtiön toimintaan liittyy keskeisesti myös laki valtioneutraalikuurahastosta (444/1998). Rahaston tarkoituksena on lain 2 §:n mukaan turvata Finnveran antamien sitoumusten täyttäminen. Sellaisia sitoumuksia ovat Finnveran antamat takuut ja takaukset, jotka perustuvat valtion vientitakuista annettuun lakiin (422/2001) (jäljempänä vientitakuulaki), valtion alustakauksista annettuun lakiin (573/1972), ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtioneutraalikuurahastosta annettuun lakiin (609/1973) sekä valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annettuun lakiin (651/1985). Näiden lakien perusteella annetuista Finnveran sitoumuksista lasketaan tilinpäätöstä laadittaessa valtioneutraalikuurahastosta annetun lain 5 §:n mukaan toiminnan erillistulos.

Jos Finnveran tilinpäätöstä laadittaessa ilmenee, että yhtiön vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillistulos on muodostunut tappiolliseksi, tappio katetaan ensisijaisesti yhtiön taseessa olevasta yhtiölain 4 §:n 4 momentissa säädetystä vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta ja toissijaisesti, jos rahasto ei riitä tappion kattamiseen, valtiontakuurahaston varoista.

Vientitakuulain 1 §:n mukaan vientitakuutoiminnan tarkoituksena on vahvistaa Suomen taloudellista kehitystä edistämällä vientiä ja yritysten kansainvälistymistä. Vientitakuut voidaan lain 2 §:n mukaan myöntää viennistä tai ulkomaille suuntautuvista investoinneista syntyvän tappionvaaran varalle. Vientitakuuta myönnettäessä on otettava huomioon vientitakuuta koskevat Suomea sitovat kansainväliset säännökset ja määräykset, kansainväliset kilpailutekijät, taattavan hankkeen ympäristövaikutukset ja muut vaikutukset osana hankkeen kokonaisarviointia sekä taattavaan hankkeeseen liittyvät elinkeinopoliittiset näkökohdat. Kansainvälisillä sopimuksilla tarkoitetaan erityisesti OECD:n vientiluottosopimusta.

Vientitakuulain 10 §:n mukaan yhtiön myöntämien vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 12 500 miljoonaa euroa. Määrästä erityisriskinoton piiriin luettavien vientitakuiden takuuvastuu saa olla enintään 2 500 miljoonaa euroa ja investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa. Vientitakuulain 6 § on muutettu vuonna 2011 siten, että siihen on lisätty uusi 2 momentti. Sen mukaan erityisriskinotto voi kohdistua myös kaupallisiin riskeihin OECD:n maaluokituksen mukaisesti maaluokkiin 0—1. Perusteena tavanomaista riskinarviointia suuremman riskin hyväksymiselle ovat säännöksen mukaan elinkeinopoliittiset ja kilpailukyyn liittyvät perusteet. Vastuuta laskettaessa otetaan huomioon voimaan tulleiden vientitakuiden aiheuttama takuuvastuu taatulta pääomaltaan kokonaan ja sitovien takuutarjousten aiheuttamasta taatulle pääomalle tulevasta takuuvastuusta vastaavasti puolet. Vastuuta laskettaessa ei huomioida muita pääoman lisäksi korvattavaksi tulevia eriä.

2.2 Käytäntö

Vuosina 2009—2012 käytössä olleessa valtion varainhankintaan perustuvassa vientiluottojen jälleärahoitusjärjestelmässä myöntämisvaltuutta oli yhteensä 3,5 miljardia euroa. Myöntämisvaltuus on käytetty kokonaan järjestelmän voimassaoloaikana.

Finnveran varainhankintaan perustuvaa vienninrahoitusjärjestelmää koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2012 alussa. Toiminta käynnistyi lokakuussa 2012, kun Euro Medium Term -lainaohjelma allekirjoitettiin luottoluokittajien myönnettyä lainaohjelmalle luottoluokituksen. Luokitus perustuu Suomen valtion takaukseen.

Valtioneuvosto myönsi Finnveralle 20 syyskuuta 2012 valtion takauksen Euro Medium Term -lainaohjelmalle, jonka puitteissa lainojen takaisin maksamatta oleva pääoma on enintään 3 miljardia euroa. Finnvera on takauksen nojalla laskenut tähän mennessä liikkeelle kaikkiaan kolme joukkovelkakirjalainaa: 1) syksyllä 2012 kiinteäkorkoisen joukkovelkakirjalainan, pääomaltaan 300 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria, 2) kesäkuussa 2013 vaihtuvakorkoisen 300 miljoonan Yhdysvaltain dollarin suuruisen joukkovelkakirjalainan ja 3) lokakuussa 2013 vaihtuvakorkoisen joukkovelkakirjalainan arvoltaan 2 miljardia Ruotsin kruunua.

Vientiluotto on 28 helmikuuta 2014 mennessä allekirjoittanut luottosopimuksia 11 kappaletta 1,637 miljardin euron arvosta ja antanut 15 kappaletta ehdollisia rahoitustarjouksia 1,029 miljardin euron arvosta. Hakemuksia on helmikuun 2014 loppuun mennessä saapunut 48 kappaletta yhteensä 4,916 miljardin euron arvosta. Aikaisemmin jälleärahoitusmallin voimassa ollessa Vientiluotto antoi rahoitustarjouksen asiakkaalle välittömästi hakemuksen saapumisen jälkeen. Nykykäytännön mukaan Vientiluotto pyrkii antamaan rahoitustarjouksen vasta siinä vaiheessa, kun hanke on edennyt niin pitkälle, että sen toteutumista voidaan pitää todennäköisenä. Tämän seurauksena rahoitustarjouksista toteutuu aikaisempaa suurempi osa. Helmikuun 2014 lopussa vienninrahoituslain 4 §:n mukaisesta kolmen miljardin euron rahoitusvaltuudesta on varattu 2,666 miljardia euroa. Käytännössä koko lain myöntämä val-

tuus on käytössä, koska useissa hankkeissa rahoitetaan myös takuumaksu sekä OECD:n vientiluottosopimuksen sallima määrä paikalliskustannuksia. Tämän vuoksi Vientiluotto ei voi antaa uusia tarjouksia.

Helmikuun 2014 lopussa vienninrahoituslain 8 §:n mukaisesta 5,0 miljardin euron korontasausvaltuudesta oli sidottu 2,730 miljardia euroa. Finnveran varainhankintaan perustuvat kiinteäkorkoiset luotot kuluttavat korontasausvaltuutta samalla tavoin, kuin pankkien myöntämät luotot, joihin on tehty korontasaus sopimus. Tästä johtuen korontasausvaltuuden käytön todennäköisyys on aikaisempaa huomattavasti suurempi. Sen vuoksi tulee varautua siihen, että korontasausvaltuutta on riittävästi käytettävissä.

Vienninrahoituslain 12 §:n mukaan rahoitus- ja korontasausvaltuuksien enimmäismäärää laskettaessa otetaan huomioon voimaan tulleiden luottojen ja sopimusten erääntymätön pääoma kokonaan ja tarjousten pääomasta 30 prosenttia. Aikaisemmin korontasaus tarjouksista toteutui keskimäärin vain 10 prosenttia, koska hakemuksista annettiin tarjous välittömästi hakemuksen saavuttua. Nykyisen tarjouskäytännön mukaan vienti- ja alusluottotarjousten toteutumistodennäköisyys on huomattavasti suurempi, käytännössä 50—70 prosenttia.

Vientitakuuiden kirjanpidollinen ja vientitakuulain 10 §:n mukaan laskettu vastuu on ollut helmikuun 2014 lopussa 10,3 miljardia euroa. Tarjousten määrästä on otettu lain mukaan huomioon puolet. Kokonaisvastuu, jossa tarjousvastuu on huomioitu täysimääräisenä, on ollut helmikuun 2014 lopussa 12,0 miljardia euroa. Vienninrahoituslain säätämisen jälkeen myös vientitakuutarjousten toteutumisen todennäköisyys on lisääntynyt. Tämä johtuu siitä, että vienninrahoituslain 5 §:n mukaan vientiluottoihin liittyvät luottoriskit katetaan Finnveran myöntämällä vientitakuilla. Vientiluottoihin liittyvien tarjousten toteutumisen todennäköisyyden lisääntyminen nostaa myös vientitakuisiin liittyvien tarjousten toteutumisen todennäköisyyttä.

Vientitakuulain 6 §:n mukaiset erityisriskinottoon kuuluvat rahoitusvastuut olivat vuoden 2014 helmikuun lopun tilanteen mu-

kaan 608 miljoonaa euroa. Vastuuta on käytettävää 1 892 miljoonaa euroa.

2.3 Kansainvälinen vertailu

Suomen kannalta keskeisten maiden vienninrahoitusjärjestelmää on kuvattu hallituksen esityksessä (HE 115/2011) laiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Vertailumaissa, joita ovat Ruotsi, Norja, Tanska, Itävalta, Saksa ja Yhdysvallat, on käytössä luottomuotoiseen vienninrahoitukseen perustuvat järjestelmät. Näissä maissa on luotu myös riittävät taloudelliset resurssit järjestelmien toiminnalle. Syksyllä 2013 myös Yhdistynyt Kuningaskunta on ottanut käyttöön luottomuotoisen vienninrahoitusjärjestelmän.

Ruotsin vienninrahoitusjärjestelmää hoitaa AB Svensk Exportkredit (publ) (jäljempänä SEK), joka hallinnoi kiinteäkorkoista CIRR-järjestelmää Ruotsin valtion lukuun ja tarjoaa vaihtuvakorkoista vientiluottorahoitusta pankeille. Ruotsin vientiteollisuus on selkeästi monipuolisempi kuin Suomen. SEK:n ostajaluottojen luottovolyymi oli vuonna 2013 39 miljardia kruunua jakaantuen suunnilleen tasan kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin vientiluottoihin. SEK voi tarjota vienninrahoitusta käytännössä kaikille niille, jotka hakevat siltä vientiluottojen rahoitusta. SEK hankkii omat varansa pääomamarkkinoilta ja tarjoaa vienninrahoitusta turvaavia vakuuksia vastaan. Ruotsin vientitakuulaitos Exportkreditnämnden (jäljempänä EKN) on taannut suurimman osan SEK:in vientiluotoista. Mikäli likviditeetti pääomamarkkinoilla heikentyisi, on Ruotsin valtio varannut 80 miljardin kruunun likviditeettipuskurin SEK:lle CIRR-ehtoiseen vienninrahoitukseen. SEK:in ei ole tarvinnut turvautua tällaiseen puskuriin vuonna 2008 alkaneesta finanssikriisistä huolimatta.

Norjan uudistetusta vientiluottorahoituksesta vastaa vuonna 2012 perustettu valtion kokonaan omistama Eksportkreditt Norge. Vuosi 2013 oli Eksportkreditt Norgens ensimmäinen kokonainen toimintavuosi ja sen tase oli 45 miljardia Norjan kruunua. Eksportkreditt Norge hallinnoi vientiluottoja Norjan valtion puolesta. Luotot ovat suoraan valtion taseessa ja rahoitus tulee valtiolta.

Rahoitukselle ei ole asetettu limiittiä. Täten Eksportkredit Norge pystyy vastaamaan helposti vientiluottokysyntään. Valtaosa vientiluotoista kohdistuu off shore öljy- ja kaasu-teollisuuden laitteisiin ja alan erikoisaluksiin. Viime vuonna hakemusten volyyymi oli 172 miljardia Norjan kruunua.

Tanskan vienninrahoitusjärjestelmää (ELO) hallinnoi Tanskan vientitakuulaitos Eksport Kredit Fonden (EKF). Varat tulevat Tanskan valtiolta ja vienninrahoitukselle on asetettu limiitiksi 35 miljardia Tanskan kruunua. Tästä valtuudesta on käytetty noin puolet. Tanskan vienninrahoitus nojaa pitkälti tuulienergiateollisuuden ja sementtiteollisuuden vientihankkeisiin. Vienninrahoituksen kysyntä on huomattava, arviolta 40 miljardia Tanskan kruunua, mutta hankkeet toteutuvat hitaasti ja takaisinmaksut palauttavat osaltaan limiittiä. Tanskalla on myös muita vientiä edesauttavia vienninrahoitusjärjestelyjä, kuten pension fund scheme, jossa eläkeyhtiöt rahoittavat vientiluottoja.

Itävallan vientiluottorahoituksesta vastaa yksityisten pankkien omistama Die Österreichische Kontrollbank (jäljempänä OeKB), joka tuottaa vientitakuu- ja korontasauspalvelut Itävallan valtion puolesta sekä tarjoaa vaihtuvakorkoista jälleenrahoitusta liikepankkien vientiluotoille. Vientitakuu- ja korontasauspalvelut perustuvat OECD:n vientiluottosopimuksen mukaiseen CIRR-korkoon. OeKB hankkii varansa itse pääomamarkkinoilta Itävallan valtion takauksella. Tällaisille takauksille on asetettu limiitiksi 45 miljardia euroa. Koska OeKB on yksityinen yritys, se maksaa valtioneuvoksesta takuumaksun. Valtioneuvokseen liittyvien sitoumusten määrä on laskenut viime vuosina. Vuonna 2008 määrä oli 37 miljardia euroa ja viime vuoden lopussa 22 miljardia euroa. Toisaalta OeKB:n vienninrahoituksen ja takuiden käyttö on ollut perinteisesti suhteellisesti suurempaa, kuin muissa vertailumaissa. Tämä johtuu siitä, että liikepankit omistavat OeKB:n ja OeKB puolestaan vaatii omalle rahoitukselleen vakuudet, kuten valtion antaman vientitakuun.

Saksan Kreditanstalt für Wiederaufbau (jäljempänä KfW) tarjoaa viennin jälleenrahoitusta pankeille Euroopan unionin ulkopuolissa maissa vuosittaisen 1,5 miljardin euron

limiitin puitteissa. Jälleenrahoitussitoumukset ovat vuonna 2012 olleet noin 1,2 miljardia euroa ja vuonna 2013 noin 650 miljoonaa euroa. Suhteellisen vähäiseen tarpeeseen ja käyttöön vaikuttaa Saksan toimivat pankkimarkkinat – rahoitus- ja likviditeettiongelmat ovat olleet huomattavasti vähäisemmät kuin muissa vertailumaissa.

KfW:n tytäryhtiö KfW-IPEX toimii usein vientiluottojen myöntäjänä. Vuodesta 2008 KfW-IPEX on toiminut kaupalliselta pohjalta. Aikaisemmin se toimi Euroopan Unionin komission kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Puhtaasti kaupallisten vientiluottojen lisäksi KfW-IPEX - pankki kanavoit Saksan valtion agenttina CIRR-ehtoisia vientiluottoja kehitysmaille ns. Export Finance Programme -ohjelman puitteissa. KfW-IPEX - pankin luottokanta on noin 60 miljardia euroa, josta suurimmasta osuudesta vastaa meriteollisuussektori (noin 14 miljardia euroa). Uusi luotonanto vuonna 2012 oli noin 13 miljardia euroa. Saksan valtion vientitakuut Euler-Hermesin kautta ovat suurimmissa osassa luotoista kattamassa luotonsaajariskiä. Pankin luottoluokitus on AA (S&P).

Yhteenvedon voidaan todeta, että vertailumailla ei ole ongelmia tarjota rahoitusta vientiluotoille – käytännössä joko yksityisen tai julkisen sektorin tarjoamana. Vertailtaessa eräiden maiden vuoden 2012 enimmäismääräisiä vientitakuuvaltuuksia maiden vuoden 2011 BKT:hen Ruotsissa vientitakuuvaltuuden suhde BKT:hen on 20 prosenttia, Norjassa 18,4 prosenttia, Itävallassa 18 prosenttia, Saksassa 6 prosenttia ja Suomessa 12,5 prosenttia. Vertailtaessa enimmäismääräistä vientitakuuvaltuutta samojen maiden osalta viennin määrään vuodelta 2011 Ruotsissa vientitakuuvaltuuden suhde viennin määrään oli 40 prosenttia, Norjassa 22 prosenttia, Itävallassa 32 prosenttia, Saksassa 12 prosenttia ja Suomessa 19 prosenttia. Tarkastelun johtopäätöksenä Suomen vientitakuuvaltuuden enimmäismäärä on tällä hetkellä alhaisin Saksaa lukuun ottamatta sekä suhteessa BKT:hen että viennin määrään.

Johtopäätöksenä voidaan myös todeta, että Suomen vientiluottojen rahoitusjärjestelmä ei ole mitenkään poikkeuksellinen, vaan se vastaa suurella määrällä muiden maiden luotto-

muotoisia viennin rahoitusta koskevia järjestelmiä.

2.4 Nykytilan arviointi

Hallituksen esityksessä HE 115/2011 arviointiin luottomuotoisen vienninrahoituksen luottokannan olevan tulevaisuudessa enintään 3,0 miljardia euroa. Arvio perustui tuolloin voimassa olleeseen korontasaus sopimuskantaan ja valtion varainhankinnalla jällelenrahoitusmallissa rahoitettuun vienti- ja alusluottokantaan. Niiden perusteella arviointiin, että noin 3,0 miljardin euron enimmäismäärä olisi ollut riittävä. Vientiluottorahoituksen tarve on kuitenkin muodostunut enustettua huomattavasti suuremmaksi.

Vientiluottorahoituksen tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon myös vuonna 2012 viennin jällelenrahoitusmallissa käyttöön otettu miljardin euron suuruinen lisävaltuus. Jos lisävaltuutta ei olisi myönnetty, olisi voimassa olevan lain mukainen 3 000 miljoonan euron valtuus tullut käytetyksi paljon aikaisemmin.

Pankkien rahoittamien vientiluottojen saatavuus on heikentynyt Euroopassa vallitsevan rahamarkkinakriisin lisäksi muun ohella EU:ssa hyväksytyjen pankkeja koskevan sääntelyn seurauksena. Pankkeja koskevan uuden sääntelyn keskeisiä piirteitä on kuvattu Vienninrahoitus 2011 -työryhmän mietinnössä. Suomessa pankkeja koskevaa uutta sääntelyä laaditaan parhaillaan tarkoituksena muuttaa luottolaitostoinnasta annettua lakia (121/2007). Tavoitteena on, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan kesällä 2014. EU:n uudet pankkeja koskevat säännökset ovat tulleet voimaan vuoden 2014 alusta lukien.

Vakavaraisuutta koskeva sääntely lisää pankkien oman pääoman vaatimuksia. Varsinainen riskipainotetun taseen perusteella laskettava minimipääomavaatimus säilyy ennallaan 8 prosentin tasolla. Kokonaispääomavaatimusta kiristetään asettamalla kiinteää lisäpääomavaatimus. Lisäksi asetetaan muuttuva lisäpääomavaatimus. On arvioitu, että ydinpääomaa koskeva vaatimus nousisi 10,5 prosenttiin. Niiden ohella suurilla maailmalaajuisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävillä luottolaitoksilla tulisi olla 1—

3,5 prosentin suuruinen lisäpääomavaatimus. Pankit voivat reagoida vaatimuksiin joko omaa pääomaa tuottoja lisäämällä, kuluja vähentämällä tai vähentämällä riskipainotteisia saatavia.

Maksuvalmiutta koskevan sääntelyn osalta luottolaitoksille asetetaan EU:n vakavaraisuusasetuksessa sitova lyhyen aikavälin maksuvalmiusvaatimus (liquidity coverage ratio), jonka sisältöä ei tässä vaiheessa kuitenkaan tarkemmin yksilöidä. Sen sijaan tulee voimaan asteittain sitova raportointivelvollisuus. Sen mukaan likvidien varojen määrän tulee riittää seuraavan kuukauden aikana erääntyviin suorituksiin, mukaan lukien mahdollinen talletuspako. Myöskään pitkäaikaista rahoitusrakennetta kuvaavaa tunnuslukua (net stable funding ratio) ei tässä vaiheessa oteta käyttöön. Tunnuslukua sovelletaan toistaiseksi vain seurantatunnuslukuna. Tunnusluvulla pyritään varmistumaan siitä, että luottolaitoksen taserakenne pidemmällä aikavälillä (yksi vuosi) on maksuvalmiuden kannalta riittävästi tasapainossa. Tunnusluku vähentää pankkien mahdollisuuksia maturiteettitransformaatioon. Siitä päätetään myöhemmin. Pankit joutuvat kuitenkin varautumaan tunnusluvun käyttöönottoon hyvissä ajoin. Tämän seurauksena pankin taseen käytön hinta nousee entisestään, mikä vähentää vientiluottorahoituksen saatavuutta ja nostaa sen hintaa. Säännösten vaikutukset korostuvat erityisesti Euroopassa, jossa riippuvuus pankkien rahoituksesta on ollut perinteisesti suurempi, kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa.

Viennin rahoituksessa pankkeja koskevat uudet säännökset merkitsevät pankkirahoituksen saatavuuden heikkenemistä. Suomen rahoitusmarkkinoilla on esitetty arviona, että pankit voivat käytännössä myöntää viiden vuoden pituisia luottoja. Nykyisin pääomata-varoiden hankinta edellyttää keskimäärin 8,5—10 vuoden laina-aikaa, jonka lisäksi on huomioitava luoton nostoaika. Voimalasektorin hankkeissa luottoajat saattavat ulottua jopa 18 vuoteen asti. Alusluotoissa luottoaika on tyypillisesti 12 vuotta. Nykytilanteessa pankit edellyttävät asiakkailtaan monipuolista asiakassuhdetta. Yksittäisten vientitoimistusten rahoittaminen esimerkiksi lisääntyneiden asiakassuhteeseen liittyvien riskienhal-

lintavelvoitteiden vuoksi lisää pankkien kustannuksia.

Toisaalta voidaan todeta, että rahoitusmarkkinat ovat tällä hetkellä Suomessa varsin likvidit. Yleisellä tasolla yritysrahoituksen tila on eurooppalaisessa vertailussa Suomessa edelleen erittäin hyvä. Rahoitusta on pääsääntöisesti hyvin saatavilla hyvälle lainantantajille ja hankkeille noin viiteen vuoteen saakka. Tässä erityksessä on kuitenkin kysymys pitkäaikaisesta, yli viiden vuoden rahoituksesta, jota käytetään yleisesti viennin rahoituksessa.

OECD:n piirissä on tarkasteltu pankkien vienninrahoituksen kehittymistä ennen vuonna 2008 alkanutta rahoituskriisiä ja sen jälkeen. Kokonaisuutena pankkien yksinomainen vienninrahoitus oli suurimmillaan vuonna 2007, jolloin pankit rahoittivat lentokoneiden, laivojen ja projekti-hankkeiden vientiä yhteensä 30 miljardilla eurolla. Pankit kykenivät tarjoamaan vuonna 2007 rahoitusta 20 vuodeksi ja 24—75 peruspisteen marginaalilla. Yksittäisen pankin osuus vientihankkeen rahoituksesta on ollut samana vuonna 500 miljoonaa euroa. Rahoituskriisin ja kiristyneiden säännösten seurauksena on arvioitu, että vuonna 2012 eurooppalaisten pankkien enimmäisrahoitusosuus yksittäisessä vientihankkeessa voi olla enintään 100—200 miljoonaa euroa, marginaali 75—100 peruspistettä laiva- ja projekti-rahoitushankkeissa ja enimmäismaturiteetti 7—10 vuotta. Bernin Unionin tilastojen mukaan vienninrahoituslaitosten vientiluottojen tuotteiden tarjonta on kasvanut vuodesta 2007 vuoteen 2012 30 prosentilla. Suorien luottojen myöntäminen on kolminkertaistunut samaan aikaan. Pitkäaikaisesta vienninrahoituksesta näyttää vallitsevan markkinapuute, jonka seurauksena vienninrahoituslaitosten osuus vientiluottojen rahoituksessa on lisääntynyt voimakkaasti.

Vaikeutuneen rahoitusmarkkinatilanteen ja lisääntyneen sääntelyn seurauksena pankit toimivat luottojen järjestäjinä, mutta edellyttävät vientitakuun lisäksi rahoitusta. Rajoitunut pankkimarkkina on johtanut myös ostajien vaatimusten tiukentumiseen, jolloin yhä useammin vientihankkeen yhteydessä ostaja vaatii viejältä myös vienninrahoituslaitoksen rahoitustarjouksen. Esimerkkinä voidaan pi-

tää erästä Aasian markkinoilla vuonna 2013 toteutettua hankekilpailutusta, jossa ilman vienninrahoituslaitoksen rahoitustarjousta viejä ei olisi päässyt lainkaan kilpailemaan vientikaupasta.

Vientiluottojen rahoituksen suuren kysynnän seurauksena Vientiluotto on joutunut antamaan rahoitustarjoukset ehdollisena vastuuden riittävyydelle. Nykytilanteessa, jossa vientiluottoihin varattu enimmäismäärä on käytännössä kokonaan käytetty, ei uusia tarjouksia voida antaa. Tarjouksia voidaan antaa ainoastaan, mikäli osa nykyisessä tarjouskannassa olevista tarjouksista peruuntuu. Tällöinkin tarjoukset ovat ehdollisia vastuuden riittävyydelle. Tällaiset ehdot rahoituksen saannille voidaan ostajayrityksissä tulkita myös niin, että rahoitusta ei ole saatavilla. Tämä heikentää merkittävästi suomalaisten viejien kilpailuasemaa.

Vientiluotto- ja korontasausvaltuuksien riittävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon, että luottojen nostot jaksottuvat yleensä useille vuosille. Nostojen ajankohtaan vaikuttaa vientikaupan luonne. Esimerkiksi laivaluotoissa luoton nosto tapahtuu aluksen luovutuksen yhteydessä eli vasta usean vuoden kuluttua rahoitustarjouksen antamisesta ja luottosopimuksen tekemisestä. Metsäteollisuuden hankkeissa luottojen nostot määräytyvät toimitusaikataulun mukaan, jolloin nostotaika voi olla jopa kolme vuotta. Televerkkoitoimituksissa nostot tapahtuvat yleensä kahden vuoden aikana.

Vientiluottojen rahoitusjärjestelmä on ollut toiminnassa vuoden 2012 lokakuusta lähtien. Toiminnan alkuvaiheessa valtuutta tarvitaan suhteellisesti enemmän, koska luottojen merkittävät takaisinmaksut alkavat vasta usean vuoden kuluttua ja jaksottuvat koko luottoajalle. Viennin jälleenrahoitusmallissa on arvioitu, että esimerkiksi vuosina 2015—2018 luottojen takaisinmaksuja tapahtuu noin 250—300 miljoonaa euroa vuodessa. Valtuutta vapautuu siten uusien vientiluottojen käyttöön verraten hitaasti.

Vienninrahoitusjärjestelmän vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäismäärä on nykyisessä tilanteessa osoittautunut siten liian alhaiseksi. Nykytilanteessa vaarana on, että vientikauppoja menetetään sen vuoksi, ettei Vientiluotto voi antaa uusia rahoitustarjo-

uksia puuttuvien valtuuksien takia. Sen vuoksi on tarpeen korottaa valtuutta merkittävästi niin, että vientiyrityksillä on lähivuosina käytössään kilpailukyiset vienninrahoitusehdot suhteessa muihin kilpailijamaihin.

Vientitakuuvastuut ovat tällä hetkellä hyvin lähellä 12,5 miljardin euron rajaa. Yksittäiset vientihankkeet voivat olla erittäin suuria, jolloin tilanne voi muuttua nopeasti niin, että valtuutta ei ole lainkaan käytössä. Tämä voi heikentää pääomatavaraviejien kilpailusemaa ja aiheuttaa keskeytyksiä viejien omaan tarjoustoimintaan. Vienninrahoituslain valtuuksien korotusten lisäksi myös vientitakuuvaltuutta tulee korottaa. Vientitakuuvaltuuden korotuksella samoin kuin vientiluottojen rahoitusvaltuuden korotuksella myötävaikutetaan suomalaisten vientiyritysten mahdollisuuksiin voittaa globaalisti tiukasti kilpailtuja vientikauppoja Suomeen. Tämä vaikuttaa positiivisesti vientiyritysten ja alihankkijoiden työllisyyteen sekä lisää palvelujen kulutusta kasvattaen samalla verotuloja.

Vienninrahoituslain 12 §:n mukainen pääoma-arvojen laskentatapa ei nykyisellään anna täysin oikeaa kuvaa käytettävissä olevasta vientiluotto- ja korontasausvaltuuksien määrästä, koska vientiluottojen myöntämisen todennäköisyys on lisääntynyt. Laskentatapaa on tarvetta muuttaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Vienninrahoituslain 1 §:n mukaan luottomuotoista vienninrahoitusta ja korontasausa koskevan toiminnan tarkoituksena on edistää Suomen taloudellista kehitystä tarjoamalla kansainvälisesti kilpailukykyistä rahoitusta vientiin sekä kotimaisiin alustoimituksiin. Luottomuotoisen vienninrahoitusjärjestelmän käyttöönoton tarkoituksena on ollut luoda tasavertaiset kilpailuedellytykset ja kehittää kilpailijamaiden vientiyritysten käytössä olevia rahoitusehtoja vastaavat ehdot. Yhtä tärkeää on ylläpitää vienninrahoitusjärjestelmän toiminnan kilpailukyky muuttuvissa taloudellisissa olosuhteissa. Pankkien mahdollisuudet rahoittaa pitkäaikaisia vientiluottoja ovat aikaisempaa heikommät, joten vientihankkeiden rahoituksessa voidaan katsoa olevan markkinapuute sekä vaadittavan pitkäaikai-

sen rahoituksen että rahoituksen määrän suhteen. Myös pankkien rahoituksen hinta silloin, kun rahoitusta on saatavilla, on noussut merkittävästi. Finnveran rooli viennin rahoittamisessa markkinapuutteen korjaajana lähitulevaisuudessa korostuu entisestään. Yhä useammin vientihankkeen yhteydessä vaaditaan vientitakuun lisäksi myös rahoitustarjous. Ulkomainen ostaja vaatii pitkäaikaista rahoitusta koskevan vientiluottolaitoksen antaman rahoitustarjouksen samalla, kun ostaja pyytää toimittajilta hanketta koskevat kaupalliset tarjoukset. Ilman Vientiluoton rahoitustarjousta suomalainen viejä ei olisi eräässä hankekilpailussa päässyt lainkaan hanketta koskevaan tarjouskilpailuun. Sen vuoksi on tärkeää, että suomalaisessa vienninrahoitusjärjestelmässä voidaan päästä samanlaisiin rahoitusehtoihin, kuin mitä kilpailevien maiden vienninrahoittajat antavat omille viejilleen – rahoituksesta ei saa muodostua estettä vientihankkeen saamiselle.

Vienninrahoitusjärjestelmän toiminnan turvaamiseksi vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 3 000 miljoonasta eurosta 7 000 miljoonaan euroon. Enimmäismäärä turvaa sen, että Vientiluotto voi myös jatkossa antaa tarjouksia viejille viennin rahoittamiseksi. Korotuksen määrässä on otettu huomioon kokemukset määräaikaisesta jällelenrahoitusmallista sekä nykyisestä järjestelmästä. Korotetun valtuuden riittävyyden arvioiminen on käytännössä mahdotonta, koska luottojen käyttö riippuu täysin viennin ja rahoituksen kysynnän kehityksestä. Esimerkiksi vuonna 2009 CIRR-korkoon sidottujen luottojen kysyntä kasvoi ja korontasausvaltuutta korotettiin määräajaksi 6000 miljoonaan euroon. Muutos oli voimassa vuoteen 2010 saakka.

Jos rahoituksen kysyntä jatkuu vuoden 2013 tasolla, myöntämisvaltuus voisi tulla käytetyksi 3—4 vuodessa. Kasvuvauhti tasaantuu aikanaan, kun myönnetty luotot tulevat takaisinmaksetuksi, mutta pitkistä nosto- ja takaisinmaksuajoista johtuen tähän menee vielä useita vuosia.

Koska sekä pankkien rahoittamiin että Finnveran varainhankinnalla tehtäviin kiinteäkorkoisiin vienti- ja alusluottoihin liittyy korontasaus, ehdotetaan korontasausvaltuu-

den korottamista 5 000 miljoonasta eurosta 7 000 miljoonaan euroon. Valtuuden korotus turvaa erityisesti sen, että Vientiluotto voi myöntää vientiluottoja korotettavan 7 000 euron enimmäismäärän puitteissa. Tällä hetkellä uudet vientiluotot myönnetään pääasiallisesti kiinteään CIRR-korkoon sidottuina, jolloin nykyinen korontasausvaltuus voi osoittautua lähivuosina liian pieneksi. Riittämätön korontasausvaltuus muodostaa silloin esteen kiinteäkorkoisten vientiluottojen myöntämiselle.

Viennin rahoituksen enimmäismäärän nostaminen vaikuttaa suoraan tarvittavan valtion takauksen määrään, koska Finnveran varainhankinta perustuu valtion antamaan takaukseen. Yhtiölain takausmäärää ehdotetaan sen vuoksi korotettavaksi 5 miljardista eurosta 9 miljardiin euroon. Vienninrahoitusjärjestelmä perustuu Finnveran varainhankintaan, joten takausmäärän korottaminen on välttämätöntä, jotta Vientiluotolla olisi käytössään riittävästi varoja vienti- ja alusluottojen myöntämiseen ehdotetun 7 000 miljoonan enimmäismäärän puitteissa.

Myös vientitakuuvaltuuden enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 12,5 miljardista eurosta 17 miljardiin euroon. Vientitakuun enimmäismäärän korotuksella varmistetaan se, että Vientiluotto voi myöntää vientiluottoja korotettavaksi esitettävän valtuuden puitteissa. Finnvera myöntää jokaiseen Vientiluoton vientiluottoon vientitakuun, joten enimmäismäärän korottaminen on Vientiluoton toiminnan kannalta välttämätöntä. Toiminta nykyisen vientitakuuvaltuuden rajoissa ei ole mahdollista, koska valtuus on jo nyt käytännössä kokonaan käytössä. Rahoituksen kysynnän lähitulevaisuudessa on arvioitu kohdistuvan voimakkaana vientiluottoihin, joten vientitakuuvaltuuden esitettyä korotusta käytettäisiin keskeisesti vientiluottoihin myönnettäviin vientitakuuihin.

Osan myönnettävistä vientitakuista arvioidaan kohdistuvan vientitakuulain 6 §:n mukaiseen erityisriskinottoon. Sen vuoksi esitetään, että erityisriskinoton enimmäismäärää, joka johtuu erityisesti vientitakuulain 6 §:n 2 kohdasta, nostettaisiin 2 500 miljoonasta eurosta 3 000 miljoonaan euroon.

Samalla ehdotetaan muutettavaksi vienninrahoituslain enimmäispääomamäärän laske-

mistapaa siten, että siinä otetaan nykyistä paremmin huomioon vienti- ja alusluottoja koskevien rahoitustarjousten suuri toteutumistodennäköisyys. Myös sopimusvaluutan vasta-arvon laskentaa euroiksi ehdotetaan tarkistettavaksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Suomen vienti ei ole kasvanut viimeiseen kolmeen vuoteen. Tullitilastojen mukaan vienti on laskenut tammikuusta 2013 marraskuuhun 2013 2 prosenttia. Viime aikoina viennin kehitys on osoittanut positiivisia merkkejä, kun vienti on vuoden viimeisellä neljänneksellä vuonna 2013 kasvanut 2 prosenttia verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2012. Kuukausitasolla tammikuussa 2014 vienninlasku oli kuitenkin 4 prosenttia. Viennin kehitys on vähitellen paranemassa ja kokonaisviennin ennakoidaan kasvavan tänä vuonna 2—3,5 prosenttia. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on arvioitu, että kotimaisen kulutuskysynnän ja julkisen kysynnän supistuessa keskeisenä keinona hyvinvoinnin lisäämiseen on viennin lisääminen. Suomen bruttokansantuotteesta viennin osuus on noin 40 prosenttia.

Esityksellä pyritään edistämään viennin myönteistä kehitystä siten, että vientiyrityksillä on käytössä kilpailukykyinen ja toimiva vienninrahoitusjärjestelmä. Valtuuksien enimmäismäärien korotus turvaa sen, että vienti- ja alusluottoja sekä vientitakuuta voidaan lähitulevaisuudessa myöntää kysyntää vastaavasti.

Valtion vientitakuilla katetun viennin osuus Suomen kokonaisviennistä vuonna 2012 oli 4,5 prosenttia ja sen osuus poliittisen riskin maihin kohdistuvasta viennistä hieman korkeampi eli 9,7 prosenttia. Korontasausjärjestelmän ja vuosina 2009—2012 käytössä olleen vientiluottojen jälleerahoitusjärjestelmän avulla katetun viennin osuus kokonaisviennistä on pienempi, kuin valtion vientitakuiden osuus. Suomen teollisuus on euroopalaisessa vertailussa erittäin keskittyntä muutamaan toimialaan, joita ovat tieto- ja viestintäteknologia (ICT), metsä- ja raskas koneteollisuus sekä laivanrakennusteollisuus.

Samat toimialat ja niiden laitevienti painottuvat myös Suomen viennissä. Julkisesti tuettu vienninrahoitusjärjestelmä on tärkeä tekijä suomalaisille vientiyrityksille erityisesti mainituilla toimialoilla, joissa tarvitaan usein pitkäaikaista vienninrahoitusta ja valtion riskinjakoa.

Kauppaneuvotteluissa rahoitusehtojen merkitys on kasvanut ja vientitakuu- sekä vientiluottotarjous ovat usein keskeisessä osassa kauppaneuvotteluita. Esimerkiksi yksittäisen vientikauppatoimituksen saaminen Suomeen voi merkitä tuhansien henkilötyövuosien syntymistä Suomessa. Suurten vientikauppojen vaikutus Suomen tavaraviennin arvoon on myös merkittävä. Suorien työllisyysvaikutusten lisäksi vientikauppojen voittamisen positiiviset vaikutukset ulottuvat laajemmalle – ne tuovat verotuloja sekä näkyvät laajemmin kunnallisten ja yksityisten palvelujen ja kulutuskysynnän kasvuna yrityksen kotipaikkakunnalla ja lähialueilla.

Tarkkoja tuotannonarvon ja työllisyysvaikutusten arvioita valtuuksien noston seurauksena on vaikea ennustaa. Vienninrahoituksen kilpailukykyisyys on Suomen pääomatavariennin kannalta keskeinen asia. Vientikauppojen mahdollinen menettäminen alavireisessä taloustilanteessa rahoituksen kilpailukyvyttömyyden vuoksi aiheuttaisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia talouskasvuun ja työllisyyteen ja sitä kautta myös valtiontalouteen. Nämä kielteiset vaikutukset korostuvat erityisesti nykyisessä taloustilanteessa, jossa viennin kehitys on ollut negatiivista useana vuonna peräkkäin.

Vaikka valtuuksien korotukset ovat merkittäviä, ei niistä arvioida aiheutuvan välittömiä menovaikutuksia valtiontalouteen. Vientiluottojen ja niiden rahoittamiseksi Finnveran valtion takauksella hankkimien varainhankinnan ensisijainen takaisinmaksun lähde on aina ulkomaisille ostaja-asiakkaille myönnettyjen vientiluottojen lyhennykset. Mikäli ostaja ei kykenisi lyhentämään luottoaan, toissijainen takaisinmaksun lähde on Finnveran vientitakuu ja pankin riskiosuudelleen antama pankkitakaus. Pankin riskiosuus on nykyisin yleensä 5 prosenttia. Finnveran vientitakuiden korvaukset maksetaan ensisijaisesti korvauksen maksuvuoden takuumaksutuloista. Jos nämä eivät riittäisi, maksuun käytetään

Finnveran toiminnan aikana vienti- ja erityistakaustoiminnasta kertynyttä ylijäämää, joka on rahastoitu yhtiön sisäiseen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastoon. Jos ylijäämä, joka vuosilta 1999—2013 on 358 miljoonaa euroa, ei riittäisi, alijäämä katettaisiin valtion budjetin ulkopuolisesta valtiontakuurahastosta, johon on rahastoitu Finnveran edeltäjäorganisaatioiden korvausten takaisinperinnästä kertyneet varat. Varojen määrä oli vuoden 2013 lopussa noin 750 miljoonaa euroa. Vientitakuutappioiden rahastoihin perustuvassa korvausjärjestelmässä on varoja siten tällä hetkellä yli 1,1 miljardia euroa. Jos rahastovarot eivät riittäisi, kolmantena korvauslähteenä on valtion talousarvio. Lisäksi vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan tuloutuu rahastoon vuoden 2014 tilinpäätöksessä 76 miljoonaa euroa vuoden 2013 vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillistuloksena. Jos oletetaan, että vientitakuutoimintaa kyetään jatkossakin hoitamaan itsekannattavasti, kuten tähän asti vuosina 1963—2013, ei vientiluottoinstrumenteilla otetuista luottoriskeistä koituisi kustannuksia valtiolle.

Vientiluottojen varainhallinnasta voi syntyä alijäämää, jonka korvaamiseen valtioneuvosto on sitoutunut vienninrahoituslain 7 §:n perusteella. Alijäämää voi syntyä tilanteessa, jossa Finnveran luottomuotoisen vienninrahoituksen varainhankinnan hinta on korkeampi kuin Vientiluoton luottomuotoisesta vienninrahoituksesta saamat tuotot vähennettynä toiminnasta aiheutuneilla kustannuksilla. Lopputulokseen vaikuttaa Finnveran ja Suomen valtion luottokelpoisuudesta sekä rahoitusmarkkinoiden tilanteesta johtuva varainhankinnan kustannus. Lisäksi lopputulokseen vaikuttavat korko- ja valuuttakurssien muutokset, korkoriskien ja likviditeetin sijoittamisen tulos, myönnettyistä vientiluotoista perittävä korko ja järjestelmän hallintokustannukset. Vaikka Suomen viennin kilpailukyky edellyttää kilpailukykyistä hinnoittelua, luotot pyritään hinnoittelemaan siten, että edellä mainituista riskitekijöistä aiheutuvat mahdolliset kustannukset kyetään kattamaan.

Luottomuotoisen vienninrahoituksen varainhallinnan mahdollisen alijäämän kattaminen määräytyy vienninrahoituslain 7 §:n mukaan. Sen mukaan alijäämän kattamiseen

käytettäisiin ensisijaisesti Vientiluoton taseeseen sisältyvää vapaata omaa pääomaa. Jos Vientiluoton luottomuotoisen vienninrahoituksen tulos olisi alijäämäinen, valtio kattaisi alijäämän siltä osin, kuin mahdollisesti aikaisemmin syntynyt ylijäämä ja Vientiluoton vapaat omat pääomat eivät riittäisi sitä kattamaan. Vastaavasti jos Vientiluoton luottomuotoisen vienninrahoituksen tulos olisi ylijäämäinen, ylijäämä jäisi yhtiöön mahdollisten tulevien alijäämien kattamista varten. Vientiluoton oma pääoma oli vuoden 2013 lopussa 30 miljoonaa euroa, josta vapaata omaa pääomaa oli lähes 8,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2014 talousarvioon ei ole budjetoitu määrärahoja alijäämän kattamiseksi. Vientiluotolle voi syntyä toiminnasta myös voittoa.

Alijäämäkorvaukseen liittyen valtioneuvosto on antanut 9 helmikuuta 2012 sitoumuksen Suomen Vientiluotto Oy:lle luottomuotoista vienninrahoitusta koskevan alijäämäkorvauksen maksamisesta. Sitoumuksen 4 kohdan mukaan häiriöttömässä markkinatilanteessa luottomuotoisen vienninrahoituksen kilpailukykyisyys edellyttää kiinteäkorkoisessa antolainauksessa CIRR-korkoa ilman marginaalia. Jos kuitenkin kilpailutilanne kilpailijamaiden julkisiin rahoittajiin nähden mahdollistaa CIRR-koron käytön lisätynä marginaalilla, Vientiluotto voi alijäämän muodostumisen ehkäisemiseksi asettaa kiinteäkorkoisissa antolainoissa koron CIRR-korkoa korkeammaksi. Toistaiseksi Finnveran varainhankinnan hinta on mahdollistanut sen, että Vientiluoton antolainauksesta ei ole syntynyt alijäämää.

Vientitakuiden myöntämisvaltuuden enimmäismäärän korottaminen lisää kuitenkin vienninrahoitukseen liittyvää riskiä. Vienninrahoituslain 5 §:n mukaan vienti- ja alusluottoihin liittyvät luottoriskit katetaan Finnveran myöntämällä vientitakuilla tai alustakauksilla. Tästä seuraa, että kaikkiin vientiluottoihin myönnetään vientitakuu tai alustakaus. Voimassa olevien vientitakuiden enimmäismäärä osoittaa siten vienninrahoitukseen liittyvän valtion vastuun enimmäismäärän.

Yhtiölain 4 §:n mukaan Finnveran on pyrittävä siihen, että sen toiminnan menot voidaan pitkällä aikavälillä kattaa yhtiön toiminnasta saatavilla tuloilla. Lisäksi maail-

man kauppajärjestön (WTO) määräykset edellyttävät, että vientitakuutoiminta on pitkällä aikavälillä itsekannattavaa. Finnveran vienninrahoitustoiminta on vuosina 1999—2013 tuottanut positiivista tulosta ja ollut viime vuosina voitollista keskimäärin 40—50 miljoonaa euroa vuodessa. Vientitakuutoiminnan tappiot, erityisriskinotto mukaan lukien, ovat viime vuosina olleet pienet. Vuosina 2009—2013 Finnvera on maksanut korvauksia yhteensä noin 33,6 miljoonaa euroa, jolloin vuositasolla on maksettu korvauksia 1,5 miljoonasta suurimmillaan 17,5 miljoonaan euroon. Toiminnan taloudellinen kokonaistulos on kuitenkin ollut ylijäämäinen tähän asti jokaisena Finnveran toimintavuotena vuosina 1999—2013 ja kumulatiivisesti myös aina vientitakuujärjestelmän perustamisesta lähtien vuosina 1963—2013.

Suurimmat maakohtaiset vientitakuuvasut liittyvät Yhdysvaltoihin, Brasiliaan ja Venäjään. Vastuiden kannalta suurimmat toimialat ovat telesektori sekä telakat ja varustamot.

Kiinteään OECD:n vientiluottosopimuksen mukaiseen CIRR -korkoon liittyvä korkoriski katetaan korontasauksella. Korontasauttoiminnan vaikutukset valtiontalouteen ovat pitkällä aikavälillä olleet vähäiset. Korontasauksista valtiolle aiheutuneet menot ja tulot nettomääräisenä vuodesta 1997 alkaen vuoden 2013 loppuun mennessä ovat olleet kumulatiivisesti +30 miljoonaa euroa. Nykyisestä matalasta korkotasosta johtuen voidaan kuitenkin arvioida menojen lisääntyvän korkojen kääntyessä nousuun. Korkoriskin toteutumista voidaan hallita riskejä suojamalla.

Valtion Finnveran sitoumuksille antamien maksuttomien valtioneuvoston enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä 5,0 miljardista eurosta 9,0 miljardiin euroon. Tästä määrästä Finnveralla voisi olla samanaikaisesti valtion takaamaa pitkäaikaista rahoitusta takaisin maksamatta tai voimassa olevia lainaohjelmia eurovasta-arvoltaan enintään 8,5 miljardia euroa, josta luottomuotoisen vienninrahoituksen varainhankinnan osuus olisi 7,0 miljardia euroa ja kotimaan pitkäaikaisen varainhankinnan osuus 1,5 miljardia euroa. Pitkäaikaisten lainojen ja

lainaohjelmien lisäksi yhtiö voisi tarvittaessa maksuvalmiutensa turvaamiseksi laskea liikkeeseen enintään 12 kuukauden mittaisia yritystodistuksia tai muita velkasitoumuksia. Valtion takaamien lyhytaikaisten yritystodistusten tai muiden velkasitoumusten kokonaismäärä voisi samanaikaisesti olla eurovas-ta-arvoltaan enintään 0,5 miljardia euroa.

4.2 Riskienhallinta ja -arviointi

Vienninrahoituslain 14 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi määräämillään ehdoilla antaa valtionkonttorin tehtäväksi tehdä ja hallinnoida korontasaustarjousista ja korontasaussopimuksista johtuvat korko- ja valuuttariskien suojaamiseen tarvittavat toimenpiteet. Ministeriö on säännöksen nojalla antanut suojaamista koskevan ohjeen, jonka mukaan valtiokonttori tekee suojaukset. Suojaustoimenpiteiden suorittamista seurataan ministeriössä säännöllisesti.

Vientitakuulain 9 §:n mukaan valtion edun turvaamiseksi vientitakuutoiminnasta aiheutuvan tappionvaaran varalta voidaan suojautua vakuutuksilla, vakuuksilla, vastuiden vaihtosopimuksilla ja muilla järjestelyillä. Lisäksi muutettaessa vientitakuulakia vuonna 2011 lakiin otettiin mahdollisuus tehdä suojautumisjärjestelyjä siten, että vientitakuulain mukaisia sitoumuksia voidaan vaihtaa myös sellaisiin vastuisiin, jotka eivät liity laissa tarkoitettuun vientitoimintaan. Säännöksen mukaisia suojausjärjestelyjä on tehty tähän mennessä noin 250 miljoonaa euroa.

Vientiluotto tekee kiinteällä CIRR-korolla myöntämiinsä luottoihin korontasauspäätöksen. Päätöksellä käytännössä kiinteäkorkoinen luotto muutetaan vaihtuvakorkoiseksi, jolloin kiinteään korkoon liittyvää riskiä voidaan hallita. Valtiokonttorilla on mahdollisuus suojautumisjärjestelyllä hallita kiinteään korkoon ja valuuttaan liittyvää riskiä.

Finnveran hallitus vahvistaa konsernin riskienhallinnan periaatteet, riskinoton strategian, noudatettavat politiikat ja riskinoton linjaukset sekä päätösvaltuudet. Liiketoiminoista riippumaton riskienhallintatoiminto vastaa riskienhallinnan raportoinnista ja riskienhallintajärjestelmän ylläpidosta. Finnveran riskit ryhmitellään neljään luokkaan, joita ovat: 1) luotto-, takaus- ja takuuriskit, 2) ope-

ratiiviset riskit, 3) rahoitus- ja markkinariskit ja 4) muut riskit. Finnveran rahoitustoimintaan liittyvistä riskeistä raportoidaan IFRS-tilinpäätöksessä, joka julkaistaan yhtiön verkkosivuilla.

Finnvera arvioi valtion vastuulla olevan vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan riskisyyttä luotto- ja rahoituslaitoksissa käytössä olevalla mallilla. Lähtökohtana tarkastelulle on valtion vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan kokonaisvastuut. Finnvera riskiluokittelee kaikki merkittävät riskin kohteet, arvioi häiriötodennäköisyydet ja palautusasteet, jos kohteeseen liittyvät riskit toteutuisivat. Mallin mukaan vastuukantaan liittyvät riskit on tällä hetkellä katettu, kun otetaan huomioon Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston ja valtioneuvoston varat.

Finnvera, valtioneuvoston rahasto ja työ- ja elinkeinoministeriö seuraavat säännöllisesti vastuukannan kehittymistä ja puskurirahastoissa olevien varojen määrää.

4.3 Ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset

Kesällä 2012 OECD:n neuvostossa on hyväksytty uusi suositus ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnista (englanniksi 2012 Council Recommendation on Common Approaches on Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due Diligence). Suosituksen mukaan arvioidaan julkisesti tuetuilla vientiluotoilla rahoitettavia vientihankkeita.

Vientihankkeiden rahoitusta koskevat hakemukset luokitellaan niiden ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten merkittävyyden ja laajuuden perusteella kolmeen luokkaan, A, B ja C. A-luokkaan kuuluvat hankkeet, joilla voi olla laajoja ja merkittäviä kielteisiä ympäristö- ja/tai sosiaalisia vaikutuksia, B-luokkaan hankkeet, joiden vaikutukset ovat merkitykseltään vähäisempiä ja helpommin hallittavissa ja C-luokkaan hankkeet, joilla on vain vähäisiä vaikutuksia tai ei vaikutuksia lainkaan. Suosituksessa on esimerkkejä luokkaan A kuuluvista hankkeista. Sellaisia ovat esimerkiksi suuret tehdas- ja voimalahankkeet. Hankeluokka määrittää, minkä tasoisen taustaselvityksen hanke vaatii. A-luokan hankkeelta vaaditaan aina ESIA-

raportti tai vastaavat tiedot, B-luokassa riittää suppeampi selvitys ja C-luokassa ei tarvita taustaselvitystä.

Sosiaalisiksi vaikutuksiksi katsotaan hankkeen vaikutukset paikallisyhteisöihin ja henkilöihin, jotka ovat mukana hankkeen rakennus- ja operointivaiheissa. Sosiaaliset vaikutukset kattavat myös hankkeeseen liittyvät ihmisoikeusnäkökohdat.

Finnvera käyttää vientitakuuhankkeiden vertailussa ensisijaisesti Maailmanpankkiryhmän teknisiä ympäristöstandardeja (General EHS and Industry Sector Guidelines 2007) ja kymmentä varovaisuustoimenpitepolitiikkaa (Safeguard Policies), joiden arvioidaan olevan hankkeen kannalta olennaisia. IFC:n Performance Standards -ohjeistoa käytetään aina projektirahoitushankkeissa sekä niihin verrattavissa hankkeissa ja kun muut huomattavat hankkeen rahoittajat käyttävät kyseistä ohjeistoa.

Sosiaalisten vaikutusten lisäksi merkittävänä muutoksena aikaisempaan on hiilidioksidiekvivalenttipäästöjen raportointi vientitakuulaitosten kesken, jos hankkeen hiilidioksidiekvivalenttipäästötaso on yli 25 000 tonnia vuodessa ja jos kyseiset tiedot ovat saatavissa. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota fossiilisia polttoaineita käyttävien uusien energialaitosten hiilidioksidipäästöihin, jos ne ylittävät 700 grammaa tuotettua kilovattituntia kohden.

Ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnista annetun suosituksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi antaa suurelle yleisölle tiedoksi vähintään vuosittain tiedot rahoitettujen vientihankkeiden ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista. Lisäksi jäsenvaltion tulisi toimittaa tietoa jälkikäteen ja vähintään puolivuositain OECD:n vientiluotto- ja vientitakuuryhmälle rahoitetuista A- ja B-luokan vientihankkeista, joihin se on sitoutunut.

Ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arviointimenettelyä voidaan hyödyntää vientihankkeiden toteuttamisessa siten, että hankkeiden haitalliset vaikutukset voidaan tunnistaa ja niiden haitallisia vaikutuksia vähentää. OECD:n vientiluottosopimukseen on otettu vuonna 2012 uudet määräykset ilmaston muutoksen torjumista koskevista vientiluotoista. Niille voidaan myöntää vientiluot-

tosopimuksen normaaleja ehtoja edullisempia rahoitusehtoja, muun ohella pitkiä, jopa 18 vuoden, luottojen takaisinmaksuaikoja. Jo aikaisemmin edullisia rahoitusehtoja on voitu myöntää uusiutuvien energialähteiden ja vesihankkeiden rahoittamista koskeville vientiluotoille. Siltä osin kuin ehdotettujen korotettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa myönnetään rahoitusta tällaisille hankkeille, on niillä myönteinen vaikutus ympäristön tilaan.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

4.4.1. Yritysvaikutukset

Suomessa tulee olla kansainvälisesti kilpailukykyinen julkinen vienninrahoitusjärjestelmä, jotta viejien edellytykset voittaa kauppoja tiukassa kansainvälisessä tarjouskilpailussa olisivat rahoituskellisesti yhtäläiset verrattuna kilpailijamaiden julkisesti tuettuun vienninrahoitukseen. Vuoden 2012 alusta voimaantullut vienninrahoitusjärjestelmä on lähtökohtaisesti kilpailukykyinen verrattuna keskeisten kilpailijamaiden järjestelmiin. Järjestelmän kilpailukyvyistä tulee kuitenkin huolehtia muuttuvissa taloudellisissa olosuhteissa. Pankkien mahdollisuudet rahoittaa pitkäaikaisia vientiluottoja ovat aikaisempaa heikommat, joten jatkossa Finnveran rooli viennin rahoittamisessa on keskeistä. Nykyisin yhä useammin vientihankkeen yhteydessä vaaditaan myös vienninrahoituslaitoksen antama rahoitustarjous. Finnveran rahoituksen turvin voidaan siten vaikuttaa siihen, että vientiyritykset saavat vientikauppoja.

Vientiyritykset käyttävät merkittävästi kotimaisia alihankkijoita, joista monet ovat pk-sektorin yrityksiä. Näin yritysvaikutukset ulottuvat laajasti suomalaisiin yrityksiin ja sitä kautta Suomen kansantalouteen. Yksittäisten suurten vientikauppojen saaminen Suomeen voi merkitä satoja tai jopa tuhansia henkilötyövuosia viejäyrityksessä sekä alihankintaverkostossa. Suorien työllisyysvaikutusten lisäksi hankkeiden vaikutukset ulottuvat laajemmalle verotuloina sekä kunnallisten ja yksityisten palvelujen ja kulutuskysynnän kasvuna yritysten kotipaikkakunnalla ja lähialueilla.

4.4.2. Organisatoriset vaikutukset

Valtuuksien esitetty korottaminen merkitsisi arviolta muutaman henkilötyövuoden lisäystä sekä varainhankintaa hoitavan että vienti- ja alusluottoja sekä korontasaustoimintaa hoitavaan Finnveran henkilöstöön.

Esityksellä ei ole vaikutuksia viranomaisen toimintaan.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu epävirallisessa työryhmässä, jossa ovat olleet edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön edustajien lisäksi edustajat Finnverasta, Vientiluotosta ja valtiovarainministeriöstä. Työryhmä on kuullut lisäksi asiantuntijoina rahoituslaitoksen ja viejän edustajia.

Esityksestä on pyydetty lausunnot Elinkeinoelämän Keskusliitolta, Teknologiateollisuus ry:ltä, Finanssialan keskusliitolta, Finnvera Oyj:ltä, oikeusministeriöltä sekä valtiovarainministeriöltä. Kaikki lausunnonantajat kannattivat vienninrahoitusvaltuuksien nostamista lakiehdotuksen mukaisesti ja korostivat lakimuutoksen voimaantulon kiireellisyyttä.

Elinkeinoelämän keskusliitto ja Teknologiateollisuus ry korostivat lakimuutoksen voimaantulon kiireellisyyttä, sillä lain mukainen nykyinen enimmäisvaltuus on käytännössä jo sidottu. Sen mukaan suomalaisilla vientiyrityksillä tulee olla käytössään kansainvälisesti kilpailukykyinen vienninrahoitusjärjestelmä, sillä vientikauppojen voittaminen edellyttää tarjousten kilpailukykyisiä rahoitusehtoja.

Finanssialan keskusliiton mukaan vienninrahoitusvaltuuksia tulee nostaa kiireellisesti suomalaisviejien kilpailukykyyn varmistamiseksi julkisen viennin rahoituksenosalla. Lausunnossa kiinnitetään kuitenkin huomiota julkisen sektorin rooliin ja riskien kasvuun valtuuksien enimmäismääriä korottaessa. Julkisen sektorin toimet tulee rakentaa siten, että ne ovat markkinarahoitusta täydentäviä eli kohdistuvat sellaisiin tilanteisiin, joissa markkinarahoitusta ei ole saatavil-

la tai sen ehdot eivät ole sääntely- tai muista syistä kilpailukykyiset. Lisäksi lausunnossa esitettiin eräitä täsmennyksiä nykytilan arviointia koskevaan kohtaan.

Finnvera Oyj kannattaa esityksen sisältöä ja pitää enimmäisvaltuuksien nostamista kiireellisenä yhtiön rahoitustoiminnan jatkuvuuden ja suomalaisten vientiyritysten kilpailukykyyn kannalta.

Valtionvarainministeriö puoltaa vienninrahoitusvaltuuksien korottamista vienninedistämiseksi ja vienninrahoitusjärjestelmän kilpailukykyisen toiminnan turvaamiseksi. Lausunnossa kiinnitetään huomiota valtuuksien ja vastuukannan kasvun taloudellisiin vaikutuksiin tulevaisuudessa sekä rahoituksen kohdistamiseen markkinapuutealueille. Lisäksi lausunnossa muistutetaan, että työ- ja elinkeinoministeriön on tehtävä arvio valtion takauksen ja julkisesti tuetun vienninrahoitusjärjestelmän toimivuudesta ja vaikuttavuudesta 31.12.2016 mennessä.

Lausunnoissa esitetyt näkökohdat on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon hallituksen esityksen jatkovalmistelussa.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Vuoden 2014 keväällä on tarkoituksena selvittää mahdollisuudet ottaa vientitakuulaikin säännökset vientiluottojen jälleenrahoitustakauksesta sekä kotimaisten vientiteollisuutta hyödyttävien investointien takaamisesta.

Useissa Euroopan maissa on viime aikoina otettu käyttöön jälleenrahoitustakausta vastaava rahoitusväline. Jälleenrahoitustakauksen avulla vientiluoton myöntänyt rahoituslaitos voisi myydä vientitakuun kattamat vientiluotot markkinoilla institutionaalisille sijoittajille, jolloin pitkäaikaiset vientiluotot eivät jäisi rasittamaan pankin tasetta. Jälleenrahoitustakaus saattaisi kannustaa pankkeja rahoittamaan itse vientiluottoja ja mahdollisesti vähentäisi painetta rahoittaa vientiä Finnveran kautta. Tämä voisi vähentää valtuuksien korottamiseen liittyviä paineita.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta

4 §. Vienti- ja alusluottojen myöntäminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Vientiluotto voisi myöntää Finnveran varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään 7 000 miljoonan euron pääomavasta. Enimmäismäärän korotus perustuu siihen, että nykyinen 3 000 miljoonan euron enimmäismäärä on osoittautunut liian alhaiseksi. Luottosopimuksia on helmikuun lopussa 2014 tehty 1,6371 miljardin euron arvosta ja tarjouksia annettu 1,029 miljardin euron arvosta. Valtuudesta on varattu 2,666 miljardia euroa. Käytännössä koko lain myöntämä valtuus on käytössä, koska useissa hankkeissa rahoitetaan myös takuumaksu sekä OECD:n vientiluottosopimuksen sallima määrä paikalliskustannuksia. Sen vuoksi Vientiluotto ei voi antaa uusia tarjouksia. Se on mahdollista ainoastaan, jos tarjouskannasta poistuu hankkeita. Valtuuden korottamisella turvataan vienninrahoitusjärjestelmän häiriötön toiminta lähitulevaisuudessa. Valtuuden riittävyys riippuu pankkimarkkinoiden ja Suomen viennin kehityksestä.

Finnveran varainhankintaan perustuva luottomuotoinen vienninrahoitusjärjestelmä on ollut toiminnassa vuoden 2012 lokakuusta lähtien eli runsaan vuoden. Alkuvaiheessa uusien luottojen myöntäminen kuluttaa valtuutta täysimääräisesti, koska pitkistä luottoajoista johtuen luottojen takaisinmaksujen volyymi on vähäinen. Luottojen takaisinmaksut eivät luo tilaa valtuuden käytölle kovinkaan nopeasti esimerkiksi 2–3 vuoden aikana.

8 §. Valtuus tehdä korontasausopimuksia. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Vientiluotto voi tehdä luottoja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäätöksiä enintään 7 000 miljoonan euron pääomavasta. Kos-

ka pankkien mahdollisuudet kohtuuhintaisten pitkäaikaista maksuaikaa edellyttävien vienti- ja alusluottojen myöntämiseen näyttävät vähenävän entisestään, on todennäköistä, että pankkien rahoittamiin kiinteäkorkoisiin luottoihin liittyvien korontasausopimusten määrä ei nouse lähitulevaisuudessa kovin suureksi. Sen sijaan korontasauspäätösten osuus todennäköisesti lisääntyy, koska Finnveran varainhankinnalla tehtävien kiinteäkorkoisten vienti- ja alusluottojen kysyntä on lisääntynyt. Korontasauspäätös tehdään kiinteäkorkoisiin luottoihin. Kiinteäkorkoisilla luotoilla tarkoitetaan OECD:n vientiluottosopimuksen mukaan CIRR-korkoon sidottuja luottoja. Sen vuoksi on tarpeellista varautua korontasauspäätösten lisääntymiseen nostamalla enimmäisvaltuutta. Valtuuden korotuksella turvataan myös se, että Vientiluotto voi myöntää vientiluottoja pykälässä 4 ehdotetun 7 000 euron enimmäismäärän puitteissa.

12 §. Pääoma-arvojen laskeminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myönnettyistä vienti- ja alusluotoista otettaisiin huomioon pääoma-arvojen laskennassa kulloinkin ulkona oleva pääoma. Sen vuoksi ehdotetaan, että lain 4 §:n nojalla myönnettyjen vienti- ja alusluottojen pääoma otettaisiin huomioon kokonaisuudessaan luottojen ensimmäiseen takaisinmaksupäivään asti. Sen jälkeen luotoista otettaisiin huomioon niiden lyhentämätön pääoma kokonaan. Tarjousten pääomasta ehdotetaan otettavaksi huomioon 50 prosenttia nykyisen 30 prosentin sijaan. Lain 8 §:n nojalla tehtyjen korontasausopimusten pääoma-arvojen laskennassa käytettäisiin, kuten nykyisinkin, samanlaista laskentatapaa. Nykykäytännön mukaan Vientiluotto pyrkii antamaan rahoitus- ja korontasausstarjouksen vasta siinä vaiheessa, kun hankkeen toteutuminen on todennäköistä. Tämän vuoksi tarjouskannassa olevat hankkeet toteutuvat aikaisempaa suuremmalla todennäköisyydellä. Sen vuoksi nykyinen 30 prosentin määrä ei kuvaa oikein tarjousten toteutumisen todennäköisyyttä.

Kun vientiluotot sitovat myös korontasausopimukseen varattua valtuutta, on ennakoita-

vissa, että valtuuden käytön todennäköisyys tulee jatkossa kasvamaan. Korontasaussopimuksista annettujen tarjousten toteutusprosentti on ollut alhaisempi kuin vientiluottojen tarjousten toteutusprosentti. Aikaisemmin tarjouskantaan luettiin yksinomaan korontasaussopimukset. Otettaessa vientiluottojen jälleenrahoitusmalli käyttöön vuonna 2009 siihen voitiin lukea myös Vientiluoton tekemät korontauspäätökset. Siinä yhteydessä ei kuitenkaan muutettu tarjousten perusteella määräytyvää suhteellista osuutta enimmäismäärän laskentaan.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi pykälän 2 momentin ulkomaanrahan määräisen vastarvon laskemisajankohtaa. Laskettaessa luottojen ja korontasaussopimusten sekä korontauspäätösten pääoma-arvoa sopimusvaluutta ehdotetaan muunnettavaksi euroiksi käyttäen luottojen myöntämispäivän sekä korontasaussopimusten ja korontauspäätösten tekopäivän Euroopan keskuspankin valuuttalle ilmoittamaa kurssia. Voimassa olevassa laissa käytetään tarjouksen antopäivän vastarvoa. Ehdotuksen mukaan vasta-arvo tulee määrättäväksi nykyiseen käytäntöön nähden hieman myöhemmin.

1.2 Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä

8 a §. *Yhtiön ottamien lainojen takaaminen.* Pykälässä säädetään valtion erityisrahoitusyhtiön eli Finnveran ottamien lainojen takaamisesta. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiöllä saa olla samanaikaisesti valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä vasta-arvoltaan enintään 9 miljardia euroa. Sen lisäksi yhtiöllä voi olla ottamiensa lainojen pääomalle laskettavia korkoja ja riskien suojaamiseksi tarpeellinen määrä lainoihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia ja muita vastaavia suojausjärjestelyjä. Takausvaltuutta ehdotetaan siten korotettavaksi 4 miljardilla eurolla. Valtuuden korottaminen mahdollistaisi Finnveran vienti- ja alusluottojen lisääntyvää kysyntää vastaavan varainhankinnan. Varainhankinnan avulla Vientiluotto voi myöntää vienti- ja alusluottoja viennin rahoittamiseksi.

Finnveran varainhankinta vienti- ja alusluottojen rahoitukseen tapahtuu pääasiallisesti lainaohjelman puitteissa. Lainaohjelmalla tarkoitetaan puitesopimusta, jonka mukaan yhtiö voi ottaa useita lainoja ohjelmassa määrättyyn enimmäismäärään. Tarkoituksena on, että yhtiön luottomuotoiseen vienti- ja alusluottojen rahoitukseen ottamat lainat perustuvat pääosin luottoluokitetun Medium Term Note -ohjelman puitteissa liikkeelle laskettaviin velkakirjoihin. Lainaohjelmassa määritellään liikkeelle laskettavien lainojen yhteenlaskettu enimmäismäärä ja niitä koskevat yleiset ehdot. Lainaohjelmassa yhtiö voi oman harkintansa mukaan laskea liikkeeseen lainoja, joiden valuutta, määrä, korko ja takaisinmaksuaika sovittaisiin lainakohtaisesti. Lainojen keskimääräiseksi takaisinmaksuajaksi arvioidaan 5—10 vuotta. Finnveralla on nykyisen lainsäädännön mahdollistama Euro Medium Term -lainaohjelma, jonka puitteissa lainojen takaisin maksamatta oleva pääoma on enintään 3 miljardia euroa.

Valtion myöntämän takauksen tulee olla maksuton. Takauksen kohteena oleva Finnveran varainhankinta on yhtiölle lainsäädännössä esitetyn erityistehtävän suorittamista. Valtioneuvosto onkin katsonut myöntäessään takauksen Euro Medium Term -lainaohjelmalle syyskuussa 2012, että erityistehtävän suorittaminen on sellainen valtion lainanannosta sekä valtiontakuusta annetun lain (449/1988) tarkoittama erityinen syy, että takaus voi olla maksuton.

Enimmäismäärään luettaisiin takaukseen kuuluvien yhtiön ottamien lainojen takaisin maksamatta oleva pääoma ja lainaohjelmien voimassa oleva pääoma. Enimmäismäärän lisäksi yhtiöllä voi olla ottamiensa lainojen pääomalle laskettavia korkoja ja riskien suojaamiseksi tarpeellinen määrä lainoihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia ja muita vastaavia suojausjärjestelyjä. Sellaisia voisivat olla esimerkiksi korko- ja valuuttatermiinit. Yleensä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista aiheutuva vastuu olisi arviolta 0—30 prosenttia suojattavien lainojen pääomasta.

Finnveran varainhankinnalla hankitaan varoja myös kotimaan toimintaan. Siten myös osa lainaohjelmilla hankituista varoista voi kohdistua yritysten kotimaassa tapahtuvaa

toimintaa varten myönnettyyn rahoitukseen. Kotimaan rahoitukseen takauksen avulla saaduista varoista voitaisiin käyttää 2 miljardia euroa, josta lyhytaikaisen varainhankinnan osuus olisi 0,5 miljardia euroa.

Perustuslain 82 §:n mukaan valtion takaus ja valtioneuvoston takauksen antaminen eduskunnan suostumuksen nojalla. Ilmaisuu tarkoittaa suostumuksen antamista myös lakimuodossa. Lakimuotoa käytetään lähinnä annettaessa yleisvaltuuksia tietynlaisten takausten tai takuiden myöntämiseen. Perustuslain 82 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan laista tulee ilmetä valtioneuvoston takauksen antamista. Perusteluissa viitataan yksinomaan rahamääräiseen enimmäismäärään. Ehdotetussa pykälässä on perustuslain mukaan määritelty takausten enimmäismäärä. Sen lisäksi valtion ovelkaisen takauksen piiriin luettaisiin kuuluvaksi yhtiön ottamien lainojen korot ja suojausjärjestelyistä aiheutuvat vastuut. Suojausjärjestelyjen tarkoituksena on vähentää takaukseen liittyvää riskiä. Koron- ja valuutanvaihtosopimuksista aiheutuva vastuu muodostuu korko- ja valuuttakurssien muutosten vaikutuksista sopimuksen käypään arvoon ja on yleensä arviolta 20 — 30 prosenttia suojattavien lainojen pääomasta. Suojaussopimusten ja yhtiön ottamien lainojen korkojen arvonkehitystä markkinoilla ei tiedetä, joten niiden enimmäismääriä ei ole mahdollista määrittää. Niihin liittyvät riskit eivät myöskään aiheudu takausten nojalla yhtiön ottamista lainoihin liittyvistä riskeistä. Jos niille säädettäisiin laissa enimmäismäärä, voisi siitä aiheutua luottokelpoisuusluokituksen aleneminen ja varainhankintakustannusten nousu. Ehdotettu sääntely vastaisi perustuslain sanamuotoa.

1.3 Laki valtion vientitakuista

10 §. Vastuurajat. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vientitakuiden ja suojausjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 17 000 miljoonaa euroa. Lisäksi ehdotetaan, että lain erityisriskinottoa koskevassa vientitakuulain 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 3 000 miljoonaa euroa. Vientitakuulain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden

takuuvastuun määrää ei sen sijaan ehdoteta muutettavaksi, vaan se olisi edelleen enintään 200 miljoonaa euroa.

Vienninrahoituslain 5 §:n mukaan vienti- ja alusluottoihin liittyvät luottoriskit katetaan Finnveran myöntämällä vientitakuilla tai alustakauksilla. Sen vuoksi vienti- ja alusluottojen myöntämisvaltuuden nostamisen lisäksi on samalla nostettava myös vientitakuuvaltuuksia.

Vientitakuuvaltuuksia ehdotetaan nostettavaksi 4 500 miljoonalla eurolla. Ehdotettu korotus on hieman vienti- ja alusluottoihin ehdotettua enimmäismäärän korotusta suurempi. Vientitakuiden osalta kannan nousua tasoittaa aikaisemmin myönnettyjen vientitakuiden päättyminen luottojen tultua maksetuksi.

Vientitakuulakia muutettiin vuoden 2012 alusta lukien voimaan tulleella vientitakuulain muuttamista koskevalla lailla siten, että erityisriskinotto laajennettiin koskemaan myös kaupallisia riskejä OECD:n maaluokituksen 0-1 maaluokissa ja tilanteisiin, jolloin vientitakuun myöntämiseen on tärkeitä elinkeinopoliittisia ja kilpailukykyyn liittyviä perusteita. Samassa yhteydessä erityisriskinoton enimmäismäärää nostettiin 2 500 miljoonaan euroon. Koska osa lisäantuvasta vienninrahoituksesta voi kohdistua erityisriskinottoon, erityisriskinoton enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 500 miljoonalla eurolla 3 000 miljoonaan euroon.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotukseen liittyen ei ole tarpeen antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä ja määräyksiä ehdotuksen alaan kuuluvista säännöksistä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan viimeistään kesäkuussa 2014. Lakiehdotus on kiireellinen, koska nykyisten valtuuksien puitteissa Vientiluohto voi antaa tarjouksia vien-

tihankkeiden rahoittamiseksi hyvin rajoite-
tusti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-
kunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) 4 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti ja 12 § seuraavasti:

4 §

Vienti- ja alusluottojen myöntäminen

Yhtiö voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään 7 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

—————

8 §

Valtuus tehdä korontasaussopimuksia

Yhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia korontasaussopimuksia tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäätöksiä enintään 7 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

—————

12 §

Pääoma-arvojen laskeminen

Tämän lain 4 §:n nojalla myönnettyjen vienti- ja alusluottojen sekä 8 §:n nojalla tehtyjen korontasausluottojen pääoma-arvoa laskettaessa otetaan huomioon luottosopimusten allekirjoitushetkestä luoton ensimmäiseen takaisinmaksupäivään asti luoton pääoma kokonaan nostamaton pääoma mukaan lukien. Ensimmäisestä takaisinmaksusta alkaen otetaan huomioon lyhentämätön pääoma kokonaan. Tarjousten pääomasta otetaan huomioon 50 prosenttia.

Laskettaessa luottojen, korontasaussopimusten ja korontasauspäätösten pääoma-arvoa sopimusvaluutta muunnetaan euroiksi käyttäen luottojen myöntämispäivän sekä korontasaussopimusten ja korontasauspäätösten tekopäivän Euroopan keskuspankin valuutalle ilmoittamaa kurssia.

—————

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201.

—————

2.

Laki

valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1545/2011, seuraavasti:

8 a §

Yhtiön ottamien lainojen takaaminen

Yhtiöllä saa olla samanaikaisesti valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksumatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä vasta-arvoltaan enintään 9,0 miljardia euroa. Sen lisäksi yhtiöllä saa olla valtion takausten pii-

rissä ottamiensa lainojen pääomalle laskettavia korkoja ja riskien suojaamiseksi tarpeellinen määrä lainoihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia ja muita vastaavia suojausjärjestelyjä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201.

3.

Laki**valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 793/2012, seuraavasti:

10 §

Vastuurajat

Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 17 000 miljoonaa euroa. Edellä 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 3 000 miljoonaa eu-

roa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) 4 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti ja 12 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Vienti- ja alusluottojen myöntäminen

Yhtiö voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään 3 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

8 §

Valtuus tehdä korontasauksopimuksia

Yhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia korontasauksopimuksia tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäättöksiä enintään 5 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

12 §

Pääoma-arvojen laskeminen

Tämän lain 4 §:n nojalla myönnettyjen vienti- ja alusluottojen sekä 8 §:n nojalla tehtyjen korontasauksopimusten pääoma-arvoa

Ehdotus

4 §

Vienti- ja alusluottojen myöntäminen

Yhtiö voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään 7 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

8 §

Valtuus tehdä korontasauksopimuksia

Yhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäättöksiä enintään 7 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

12 §

Pääoma-arvojen laskeminen

Tämän lain 4 §:n nojalla myönnettyjen vienti- ja alusluottojen sekä 8 §:n nojalla tehtyjen korontasausluottojen pääoma-arvoa

laskettaessa otetaan huomioon voimaan tulleiden luottojen ja sopimusten erääntymätön pääoma kokonaan ja tarjousten pääomasta 30 prosenttia.

Laskettaessa 1 momentissa tarkoitettujen luottojen ja sopimusten pääoma-arvoa kunkin ulkomaan rahan määräisen sopimuksen ja tarjouksen vasta-arvo euroissa lasketaan tarjouksen antopäivänä voimassa olleen Euroopan keskuspankin ilmoittaman asianomaisen valuutan keskipurssin mukaan.

laskettaessa otetaan huomioon *luottosopimusten allekirjoitushetkestä luoton ensimmäiseen takaisinmaksupäivään asti luoton pääoma kokonaan nostamaton pääoma mukaan lukien. Ensimmäisestä takaisinmaksusta alkaen otetaan huomioon lyhentämätön pääoma kokonaan. Tarjousten pääomasta otetaan huomioon 50 prosenttia.*

Laskettaessa *luottojen, korontasausopimusten ja korontasauspäätösten pääoma-arvoa sopimusvaluutta muunnetaan euroiksi käyttäen luottojen myöntämispäivän sekä korontasausopimusten ja korontasauspäätösten tekopäivän Euroopan keskuspankin valuutalle ilmoittamaa kurssia.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201.

2.

Laki**valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1545/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 a §

8 a §

*Yhtiön ottamien lainojen takaaminen**Yhtiön ottamien lainojen takaaminen*

Yhtiöllä saa olla samanaikaisesti valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä vastarvoltaan enintään 5,0 miljardia euroa. Sen lisäksi yhtiöllä saa olla valtion takausten piirissä ottamiensa lainojen pääomalle laskettavia korkoja ja riskien suojaamiseksi tarpeellinen määrä lainoihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia ja muita vastaavia suojausjärjestelyjä.

Yhtiöllä saa olla samanaikaisesti valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä vastarvoltaan enintään 9,0 miljardia euroa. Sen lisäksi yhtiöllä saa olla valtion takausten piirissä ottamiensa lainojen pääomalle laskettavia korkoja ja riskien suojaamiseksi tarpeellinen määrä lainoihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia ja muita vastaavia suojausjärjestelyjä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201.

3.

Laki**valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 793/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Vastuurajat

Vastuurajat

Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 12 500 miljoonaa euroa. Edellä 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takuuvastuu saa kuitenkin olla enintään 2 500 miljoonaa euroa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa.

Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 17 000 miljoonaa euroa. Edellä 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 3 000 miljoonaa euroa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 201.*
